

I Alexandria tog vi på em en ganska lång promenad längs den barriärförsedda stranden och tittade på hur folket fiskade. En trål släpades långsamt in meter efter meter mot stranden, och när hela nätet var uppdraget skyndade sig en massa pojkar att rota i tångruskorna efter fisk. Men någon större fångst tycktes det inte vara. Från fartygets kajplats, dit vi nådde genom trånga, barnfyllda gränder, förföljdes vi envist av barn och invalider, några snälla men envist tiggande, andra kastade sten mot oss. Detta irriterade Ann-Hild så vi måste ta taxi hem. Den bilen var en gammal Ford från början av århundradet, skranglig och svår att hålla rätt kurs med, ty den kastade sig hit och dit under chaufförens försök att hålla rätt kurs.

Notfiske.

Onsdagen den 21 okt. Vi åkte redan vid ½8-tiden ned till hamnen, men fick vänta till kl 8 ty först då kom KAK-representanten till sin lilla kiosk som är expeditionslokal. Vi var sedan på åtta ställen och tre gånger hos samma person för olika underskrifter, innan allt var klart och vi kunde köra bilen till båtkaen. Flera av de tjänstemän vi skulle besöka för utklaringen av bilen satt och åt smörgås och drack morgonkaffe och bekymrade sig inte ett dugg om oss. De hälsade på bekanta som kom och fördrev tiden med samspråk medan vi dödliga fick vänta. Vänta, vänta, det fick man bereda sig på. En halv timme fick vi på detta sätt vänta på att få passen stämplade, vilket sedan tog blott en halv minut, när tjänstemannen väl behagade ta sig an arbetet. Efter den för oss nu så otroligt korta tiden av tre timmar var all klart. Vi parkerade vår bil intill Esperia, äntrade ombord och efter någon timme avnjöt vi fartygets utmärkta lunch.

Vid kajen var det liv och rörelse. Allehanda souvenirförsäljare hade packat upp sina varor, men kommersen gick trögt. En taskspelare eller trollkarl trollade med bågare och levande kycklingar. Kycklingarna plockade han fram från de mest otroliga ställen, flera ur sin mun. En kyckling slet han mitt itu och det blev två små levande kryp av den, och de sprang omkring nere på stenarna. Så nystade han ut en lång rad brokigt färgade näsdukar ur munnen på sig etc. En vattuman, en man med ett vackert snirklat vattenkrus i storlek som en damejan i förnicklad metall, gick omkring och sålde dricksvatten.

Under tiden var stuveriarbetare i full färd med att lasta lastrummen fulla med allehanda gods, och allra sist Lennarts bil, som hissades ombord. Så småningom blev det mörkt, och vi

Lennarts bil, Forden P 64 hissas ombord.

bogserades ut från kajen med hjälp av små tuffande bogserbåtar. Och nu var vi på väg ut från Alexandria på nya äventyr. I det snabbt fallande mörkret lyste Alexandrias lampor som ett pärlhalsband. Komna ännu längre ut lyste detta pärlband vid horisonten som ett pärlband med pärlorna något oregelbundet uppträdda, med ett kraftigt uppflammande fyrblänk, liknande en diamantstrålände kläpp bland pärlorna. Pärlbandet förtonade så småningom i fjärran i det becksvarta mörkret.

Med ett visst vemod såg jag Alexandria försvinna. Här i Egypten hade vi nu varit i nästan en månad och tillbringat en tid rik på de mest skilda intryck från forntid till nutid, från ett land, som trots att det haft en kultur som var enormt högtstående 3 á 4000 år f.Kr. då vårt land ännu var stenåldersland, nu förlorat denna kultur och sjunkit tillbaka och överflyglats av det nya och unga västerlandet. Egypten är på vissa områden 1000 år efterblivet. Tusenåriga är deras läkemedelsrecept, tusenåriga deras lantbruksredskap och lantbostäder, tusenåriga deras vattenpumpar och bevattningsvanor, tusenårig deras livsrytm.

Men landet är rikt på 5 á 6000-åriga minnen, på tempel, gravar och pyramider och det är fascinerande att vandra på dessa ruiner från en svunnen storhetstid, en tid då klimatet på vissa platser och områden säkert var olika mot vad det är nu. Har det månne som jag tidigare antytt men inte nog kan upprepa varit en geologisk katastrof eller förändring som satte punkt för den lysande Serapeumkulten, där i Apisgravarna en kista övergetts i en av gångarna just som den skulle föras in till sin plats, en katastrof som samtidigt kom de stora granitfräsarna att tystna nere i Assuan-stenbrotten så att en jättemonolit blev lämnad halvfärdig. Outgrundlig blickar Sfinxen nedanför den stora pyramiden med sina av senare tider härjade ögon alltjämt mot öster, mot soluppgången, mot den sol, som nu obarmhärtigt bränner ökensanden vilken trängt fram ökensanden som med vinden forslats in över ståtliga tempel och gravgångar och täckt det hela med ett täckelse och med glömska. Glömska har sedan fullbordats genom bondebefolkningens- fellahernas- bebyggelse därovanpå. Av de minnesmärken som stå kvar

har material tagits till städers bebyggelse och till moskéer, och så har tempelpelare och ytlager från pyramider förintats.

Det land, som är så otroligt rikt på ovärderliga skatter, där en gång guld var så allmänt att silver var värdefullare, är just nu ett utarmat land, som med tiggande barnungar möter oss nästan var vi går.

Detta land försvann nu i nattmörkret, medan vi satt i våra däckstolar på det monotont, svagt dunkande och med små långsamma vaggningar framåtglidande fartyget Esperia - hoppets namn, och fartyget bär på sin skorsten en bevingad sfinx.

Vi hade blivit tre timmar försenade genom lastningen av massor av säckar med bruna bönor och lådor med dadlar. Men nu följde vi deltakusten österut för att så småningom vika av norrut mot Beirut. Vår bil står väl surrad och presenningtäckt på fördäck.

Tina och Henry på Esperias däck.

Torsdag den 22 oktober kan vi anteckna som datum. Stilla glider vi fram över det svagt vattrade, turkosblå Medelhavet, och den över oss välvda himmelskupan är ljust koboltblå. Solen värmer och vi njuter av dess smekande strålar för vilka solglasögonen är ett välbehövligt skydd. Fartygets dunkande och långsamma rörelser är sövande. Egypten är redan ett minne blott, ett minne som dock sent skall förblekna. Vi skulle ha varit i Beirut kl 10, men gårdagens försening gjorde att vi inte anlöpte Beirut förrän kl ½1. Vi fick därför lunch ombord på rederiets bekostnad. Efter en och en halv timme är tullformaliteter för bagage klara. Efter den vanliga frågan om vi har något att förtulla, och det vanliga nej-svaret, klistrades snabbt lappar på alla de sjutton kollin som från bilen släpats in till den långa tulldisken. Bärarna var rätt våldsamma och slogs om turisterna. Vi hittade lätt till vårt hotell,

Normandy. God standard och hyggliga priser. Vackra orientaliska mattor på golven, det syns att vi är i orienten.

Utsikt från vägen till Byblos över den vackra Jounieh-bukten

Väderleken är nu behagligare än i Egypten och värmen är lagom Medelhavet är blått och allting verkar ljusare. Det luktar bättre och fattigdomen är inte så förtvivlat påträngande. Vägarna är bättre och bilismen välutvecklad. T.o.m. små autostradastumpar här och där. Åsnorna är inte så många här och de är större än i Egypten. Bananer och apelsiner på träden i stor mängd. Vi tog nästan omedelbart en biltur norrut och tittade på Nahr el Kalb, hundfloden, där på bergväggarna finns inristade historiska data från alla de erövrare, som passerade genom Libanon, och som sedan styrde landet - från Ramses II, trettonde århundradet f.Kr. till General Gouraud 1920. Högt uppe på en bergstopp hade det byggts en kyrka med ett kloster.

Kyrkans kors och kristusbild med utsträckta händer synes vida omkring, och då vi i nattmörkret några timmar senare åter passerade platsen lyste kyrkan, korset och Kristusbilden vita i nattmörkret, belysta av strålkastare. Färden gick ytterligare en tre mil norrut till Byblos, den äldsta ständigt och i en följd bebodda staden i världen. Vi besökte där St.Marcuskyrkan härrörande från korstågens tid. En ärevördig pater som tillkallades av en liten flicka, visade

oss kyrkan. Kyrkan hade gamla målningar och den sekt som använder den är maroniter. Några slantar la vi sedan i den sparbössa som pater efter besöket höll fram.

När vi i Byblos promenerade i de små gränderna, omgivna av trädgårdar med apelsinträd med gröna frukter och bananbuskar med ännu omoget gröna klasar, kunde vi se in i de enkla och spartanskt möblerade rum som folket bodde i. Men det är renare här, vägarna är bättre och folket snyggare och renligare. Men så har landet varit under franskt styre och inte under engelskt. Här kan man komma till tals med folket på franska. Den franska kulturen har tydligen varit ganska givande, mer än den engelska i Egypten. Den väg vi färdades i Byblos gick hela tiden utmed Medelhavet och vi kunde njuta av den nedgående solens sista strålar, som satte himlen i brand i eldigt lysande röda färger i skiftande nyanser.

Vi hade tänkt titta på Libanons cedrar, men eftersom fartyget blev tre timmar försenat och platsen där de fåtaliga cedrarna växa ligger tio mil norrut från Beirut, tillät inte tiden detta besök. Det förr på cedrar så rika Libanon är nu praktiskt taget kalhugget. Det finns enstaka cedrar kvar efter den tidigare rovhuggningen. Vi hade också tänkt titta på Hundflodens källa, grottan Jeita. Men ej heller härtill blev det tid. Jeita skall vara en sevärdhet. Källan förser Beirut med vatten och inne i grottan kan turisterna företa en båtfärd på en halv timme på den underjordiska sjön. Grottan har elektrisk belysning och dess mängder från taket nedhängande droppstenskäglor - stalaktiter - lär giva grottan ett fascinerande utseende.

Fredagen den 23 oktober. Vi lämnade den vackra staden Beirut redan kl halv tio och togo en taxilots ut ur staden. Vägen gick först längd Medelhavsstranden och lotsen visade oss en del sevärdheter. En egendomligt av vågor genomätnen klippformation bildade ett valv ute i vattnet. Den platsen var omtyckt av dem som var trötta på livet. Trots lotsens hjälp kom vi därefter i alla fall fel och fick cirkla runt några gånger innan vi hamnade på Damaskusvägen.

Beirut. "Självmonds"-klippan

Sedan bar vägen uppför i serpentinsvängar, med svindlande djup på ena eller andra sidan, upp över Libanons mjuka rundningar. Landskapet påminde något om Italien med pyramidformiga cypresser och popplar, men var sterilare och det saknade Italiens varma grönska. Här var det mera öknens färg. När vi närmade oss Libanonbergens krön består växtligheten av aspar och kastanjer som börjar klä sig i höstfärger. På 1300 m höjd når vi passet och nu är berget kalt och ödsligt. Äntligen kunde vi slingra oss ned på andra sidan av Libanons bergskedja och färdades längs den breda Bekaa-dalen upp till Baalbeck. De stora fälten som tydligen burit meloner, som låg i högar här och där, var nu beredda för ny sådd. Jorden här på åkrarna var terracotta- eller umbrafärgad. Baalbeck ingick i vår resplan på grund av den stora monolit som där finns i ett stenbrott.

I Baalbeck lunchade vi först på Palmyra Hotel, som var snyggt och rent. Vi slog oss ned i dess trädgård där vi serverades. Klockan hade just blivit tolv, och de sevärigheter vi i övrigt ämnade bese var stängde mellan tolv och två. Så vi hade god tid på oss.

Lunch på Palmyra hotellet i Baalbeck.

Först for vi sedan till det strax utanför, ca en kilometer från hotellet belägna, stenbrottet. Här ligger en ofullbordad uthuggen sten - ”den gravida kvinnans sten” - av 21 m längd och fyra meter i kvadrat i genomskärning. Den är inte uthuggen från klippan under densamma som är kalksten. Stenen har sitt namn av att den anses kunna bota sterilitet. Tre stora andra stenar av tolv meters längd och fyra meter höga finns uppe i södra muren till Jupitertemplet. De ligger horisontellt, ganska högt upp i muren från marken räknat. Det har sagts att dessa stenar låg som överstycken till portaler, vilket emellertid är felaktigt, liksom även att den stora stenen i stenbrottet skulle vara en granitkoloss, ditfraktad från Assuan, som är av granit och fräst fram. Emellertid kan stenhuggarmärkena i Baalbeck-stenen härröra från senare tiders ytterligare bearbetning, vilket en noggrannare undersökning kanske kan ge belägg för. Det är alldeles klart att denna sten är uthuggen med vanlig stenhuggarteknik och inte som i Assuan. En massa ungar i stenbrottet var oerhört besvärliga, de kastade sten mot oss och hotade att slå oss med pinnar om de inte fick bachschisch.

Vi skaffade oss därefter en guide som visade oss resterna av Omar-moskén, som byggts upp på en kyrka från korstågsten, vilken kyrka i sin tur varit byggd på grunden till ett äldre

tempel. Till slut besågs det mäktiga Jupitertemplet, där sex ännu kvarstående pelare vittnar om templets skönhet och storhet. De sex pelarna är de enda som står kvar av de ursprungligen till antalet femtiofyra, och dessa sex resa sig till tjugo meter mot skyn. Där uppe var överst ännu kvar krenelerade och utsirade gesimsblock av sex á åtta meters längd och ca två meters höjd. Vissa grundstenar har enorma dimensioner, liksom vissa trappstegsblock med upp till åtta trappsteg per block. Trappstegsblocken är ca sex meter långa, 2½ meter breda och 1.6 m höga.

Monoliten vid Baalbeck

Trappstenblock med sex trappsteg. Baalbeck.

Guiden säger att det tagit 120 á 250 år för 100 000 slavar att bygga detta tempel, men i handböckerna står det att templet byggdes i två etapper, dels åren 40-60 e.Kr. dels omkring år 120. Turkarna tog sedan kolonner härifrån på 700-talet när de byggde sin Omar-moské av viken man kan se resterna en bit därifrån. Det har sedan förstörts genom flera jordbävningar. Det måste ha varit mycket vackert när det var i sin glans dagar.

Baalbeck. Jupitertemplet.

Före en jordbävning 1759 stod ännu flera pelare kvar. De bestod av tre runda block staplade ovanpå varandra av ca 8 m längd för den understa delen, 6,5 meter för mellandelen och 5,5 meter för översta delen. Diametern är ca 2 meter och blocken sammanhållas genom i ändarna insatta blyblock, för vilka grunda hål upptagits i blockens ändar. Tempelgruppen är treenig, med det stora huvudtemplet vikt åt Jupiter, ett mindre tempel åt Baccus och ett litet tempel åt Venus. När Jupiter tillbetts genom offer, förlustade man sig i Baccus vintempel och besökte därefter Venus - eller kärlekens tempel där tempeltärnor assisterade. Stora gårdar och bassänger ingå i Jupitertemplets utformning. På många block i templet kunde man se de hål där arbetsverktyg för blockens transport och lyftning sattes in, möjligen sattes jättestora gaffeltänger in i hålen. En del pelare voro av granit och voro hämtade från Assuan i Egypten. Taket skall ha varit utfört av plankor av cederträ. På marken låg stora stenar avsedda till valv och friser. En del hade en hel del namn inhuggna. På en sten var det första namnet TINA, ett

egendomligt sammanträffande. Frisutsmyckningarna voro av omväxlande pilar och ägg, dödens och livets symboler. Äggen som voro av en decimeters storlek voro så djupt graverade att de nästan var frilagda å sin mot stenfrisen vettande del. Här har det måst användas verktyg med vilka man kunde hugga ut materialtet djupt insvängt, runt ägget. Ingrävningarna var blott ca en centimeter breda men en decimeter djupa, med sväng runt ägget. Efter besöket i Baalbeck, där Baal betyder sol och beck stad, på grekiska Heliopolis, återvände vi samma väg vi kommit, ned till Ryak, där vi tog av på en genväg och snart nådde den breda och goda Damaskusvägen. Vägen gick nu söderut genom Bekaa-dalen och längs vägen betade ställvis hela flockar av kameler. Libanongränsen passerades utan svårighet, men vi syriska gränsen fick vi passera tre i följd varande tullstationer, en för bagaget, en för bilen och en för passen. Där fastnade vi en halvtimme. De ville inte godkänna den visering som Förenade Arabrepubliken i Stockholm gjort. De sa att den blott gällde Kairo. Efter envisa protester från vår sida ändrade dom sig och påstod istället att tiden löpt ut. Vi fick betala 70 k i svenska pengar för en ny visering. Förmodligen stoppade dom pengarna i egna fickor. Nåja, allt ordnade sig och så voro vi på väg i Syrien med Damaskus som vårt närmaste resmål. Syrien var ett land som hade ofantliga bergshöjder i svepande mjuka linjer, liksom stora kullar, egendomligt regelbundet veckade nedtill vid basen. Färgen var terrakotta, ibland nästan eldröd, och Ann-Hild sa mycket träffande att det såg ut som om vanlig svensk tegelsten knackats sönder och hopats till flera hundra meter höga kullar. Trakten var ökenformigt steril utan någon växtlighet. Terrängen var mycket kuperad, med vägen slingrande fram, upp och ned i dalgångar som bildats på sidorna av de höga bergskullarna. Någon mil från Damaskus observerade vi mängder av folk och bilar på de kala och sterila sluttningarna av vägen. Liksom vi campar i gröngräset, campade dom här i den sterila tegelstenspulvermarken. Mörkret föll nu snabbt ty klockan var över fem, och i mörkret kryssade vi oss in till Damaskus i en trång, lång dalgång, påminnande om infarten till Stuttgart. Men plötsligt som genom ett trollslag vidgade sig dalgången. Vi skymtade yppig grönska i strålkastarljuset och en rikt illuminerade stad med modern bebyggelse. Utan svårighet hittade vi även här till vårt hotell, Semiramis, ett på alla sätt tip-top hotell. Det flottaste av hotellen hittills. Golven är överallt täckta med marmorplattor. I rummen eleganta skåp och toalettspelar, elektriska uttag för rakapparat, både för lik- och växelström, rakspegel med förstoring monterad vrid- och sänkbar. I toalettrummen fanns badkar och badrumsvåg. Jag väger alltså 64 kg, vilken vikt jag haft sedan 20-talet, men Tina har lättat 6 kilo. Får se hur staden ser ut i morgon vid dagsljus. När vi kom till Damaskus hade ett lätt regn just fallit, det första regnet vi sett på länge och gatuasfalten var våt.

Lördagen den 24 oktober. Vi använde morgonen till att se på staden. Den var en blandning av europeisk storstad och en österländsk stad. Men ändå mer orienten än något vi sett hittills. Den är ju sedan gammalt knutpunkten för samfärdseln mellan öst och väst. Vi hade blott förmiddagen på oss, och besågo nu först Johannes Döparen- eller Omayad-moskén, klädda i skyddstoffsor. En storstilad anläggning, som kostat oerhörda summor. Stora hallen är 137 x 40 meter stor. Men när räkningarna presenterades för kalifen som beordrat byggandet, och tio åsnor var lastade enbart med räkningarna, dekretade kalifen att allt var gjort som en hyllning till Allah, och lät bränna alla räkningarna till aska. Ingen fick ett öre för sitt arbete. Stora salen var täckt med ca 300 st stora, äkta mattor. En förnämlig utställning av mattor, somliga mycket gamla. I små skrankomgärdade nischer satt här och där muselmaner och mediterade och läste koranen, som vilade i den brukliga träställningen. En gubbe låg och sov på golvet. Det var här som förr i svenska kyrkor, tyst, svalt och flugfritt. Efter besökt i kalifen Omayads privata palats, nu ett museum, kunde man i rum efter rum, vilka i allmänhet vette ut åt den stora springbrunnförsedda gården, se vaxkabinettpersoner framställande den handling rummet var avsett för. Så t.ex. fanns ett brudpar i vigselrummet, advokater och berörda släktingar i

rummet där äktenskapskontraktet undertecknades, badrum och bastu med ”borsta mig på ryggen”-par, damernas salong, té-salongen, mottagningsrummet etc. Gården hade ett flertal springbrunnar och bassänger och grupper med blommande buskar. Det var en storstilad anläggning med vissa möbler i den finaste intarsiainläggning av pärlemor och ebenholz. Så kom turen till basarerna, som utgjordes av en ett par hundra meter lång gata, övervälvd med ett högt placerat tak. Här var i de skumma utrymmena bod vid bod med allt mellan himmel och jord som en människa kan önska sig. Dock tycktes det mig att skodon, sandaler och tofflor,

Damaskus. Omayad-moskén

som hängde i rader från tak till golv, dominerade. Det var minst 500 000 par som tyckts samlade här. Guldsmedsbutikerna låg tätt bredvid varandra, liksom butiker för ciseleringsarbeten samt för farmakopiska droger i säckar, precis som i Kairo. I en mattbutik kunde Lennart, som kan en del om mattor, konstatera att priserna inte var mycket längre än hemma i Sverige. Naturligtvis hamnade vi genom guidens försorg i en butik där det bjöds förfriskningar och så föll man för de utsökt vackra sidentygerna som här fanns, som vandrade över från butiken till vår bil. Alldeles intill denna sista basar låg Azem-palatset, som på 1700-talet byggts av guvernören i Damaskus helt i Tusen-och-en-Natt stil, men nu förvandlat till nationalmuseum. Enastående möbler med intarsiainläggningar i pärlemor. Det hela uppbyggt kring en inre gård med dammar och välluktande jasminer.

Efter lunch lämnade vi Damaskus vid ett-tiden och färdades sedan miltals genom den sterila syrisk högsletten, som var så tätt översållad med stenar av ett huvuds storlek, att de låg blott

med några decimeters avstånd från varandra. Någon enstaka kamelgrupp och något beduintält var allt som avlöste enformigheten i den ljusst terrakottafärgade terrängen. Vid gränsen till Jordaniern skedde uttullningen utan större besvär, likaså intullningen i Jordanien. Här hälsades vi hjärtligt välkomna av en turistbyråtjänsteman och fick anvisningar och orientering om väg och sevärdheter. Tullformalitetera skedde på tre, rätt långt från varandra belägna platser Efter passerandet av gränsen bytte landskapet med ens prägel. Alla de tätt utströdda stenarna som följt oss ca fem mil, upphörde med ens och marken låg slät och tillredd, fortfarande dock utan den allra minsta grönska. Allt var blott rödgult och slätt mil efter mil. Beduinerna och kamelerna har här fått sällskap av det ena militärlägre efter det andra. Hela landet verkar vara en militäranläggning! På denna resa till Annam såg vi nog mer militärer än under hela den övriga resan, vad det nu kan betyda. Åter föll skymningen snabbt följt av mörkret. Snart hade vi nått Amman, Jordaniens huvudstad. Den syntes ligga i en kittel, i en djup dalgång, och ljusen tindrade längs bergssidorna. Även här hittade vi vårt hotell, Filadelfia, som skall vara det förnämsta här, pampigt till det yttre. Men inte så i det inre. Först blev det lite bråk, för vi hade beställt två rum, men nu var bara ett reserverat. Det ordnade sig dock så småningom. Rummen vi fick kostade 5 pund, ca 80 kr i svenskt mynt. Men vilka rum, de liknade svenska sjätteklassens hotellrum, utan toalett och med gamla stålbottensängar, med tjocka smutsiga täcken och ett uselt bord, smutsigt så till den grad att det inte kan beskrivas. Jag gjorde naturligtvis framställning till värden som strax korrigerade priset. För det första sa han att det var misstag att det gällde rum med frukost, det gällde tre mål mat. Samtidigt sänkte han priset från fem till 4,5 pund.

Den resa som vi planerat nästa dag till den rosenfärgade staden Petra inhiberade vi. Det blir faktiskt lite för ansträngande med ännu ett par dagars ökenfärd i iltempo och de sista milen är inga goda vägar utan ökenvägar. Dessutom måste man rida de sista 5 kilometrarna på häst eller åsna. Våra damer var inte särskilt entusiastiska för en ridtur. Så därför har vi beslutat att i morgon resa till Jeriko.

Söndagen den 25 oktober. Idag är jag dålig. Jag har diarré och ligger till sängs. Framför hotellet finns i bergsslutningen en stor halvrund amfiteater från romersk tid. Staden ligger på sluttningarna av dalens båda sidor i olika terrasser med gator i olika nivåer på sluttningarna. Men färgen här är den vita stenens och öknens och i fonden ovanför de övre husen reser sig de gulvita bergskullarna. Lennart har tagit bilen på service. Amman verkar mera som en förvuxen arab-by än en stad. Ändå försiggick här på förmiddagen någon slags uppvaktning med herrar i hög hatt och jackett och militärer i paraduniformer. Lyxbilar utanför hotellet med polis eskort. Kungliga slottet ligger isolerat och oåtkomligt på en höjd ovanför stan. Efter lunch kände jag mig bättre och vi startade färden mot Jeriko.

Resan ned till Jeriko skedde i en otroligt kuperad och ödslig ökenterräng med vägen gående på bergssidorna och svindlande daldjup på ena eller andra sidan. Lugnast tyckte vi det var när vi befann oss på insidan mot bergssidan. Efter flera mil blev dalens sidor rätt lummiga av träd, speciellt granatäppleträden med sina mogna, röda frukter. Man hade väntat sig att Jordandalen, som på kartorna är grön och ligger 300 m under havsytan, skulle bjuda den färgen för ögat. Men det vi såg var mest sterila sandgula fält och den grönska som fanns på

Amman. Utsikt från hotellfönstret.

dem var grå. Vaktposter längs vägarna som vill se våra pass stöter vi på då och då, vilket ju var fallet även i Libanon och Syrien.

Jordan kan inte jämföras med Nilen annat än som en liten bäck. Nilen med sin 1000 m breda flodfåra var en mäktig flod, men Jordan var där vi åkte över bron blott 12 meter bred och jag förstår att Josua här kunde gå över Jordan med sin härskara genom att placera ut 12 stora stenar i flodfåran.

Jeriko är jämfört med Amman lummigare och trevligare. Winter Palace hotellet är dragligt på sin höjd. Vi är de enda gästerna och ensamma i den öde matsalen där det fanns en gisten ostämd flygel med ett trasigt ben. En grå katt tassade omkring. Maten var god men det var inte mineralvattnet. Här är tyst, lugnt och fridfullt. Som turistande bilist skulle jag råda efterföljare att undvika Amman och välja Jeriko i stället som rastplats. Betjäningen här är artig och behaglig under det att den i Philadelphiahotellet var knöligt nonchalant. Men båda hotellen har samma fel. En ståtlig yttre fasad och entré, men där bakom enkelhet, tristess och smuts. Matsalen i Philadelphia var inrymd i en källarlokal som enligt våra begrepp var ganska ruggig. Rummen här har sänglampor och kontakt för rakhyvel, vilket saknades i Philadelphia. Golven är av hundraårigt, mörkt ruttnande trä med stora hål och springor i. Golven knarrar och svajar

och rummen luktar som en gammal oanvänd kyrka. Ann-Hild och Lennart ställde sina resväskor över de största hålen! I ett lindrigt rent handfat endast kallvatten. Dricksglasen sådana att vi istället drack direkt ur flaskan.

Måndagen 26 oktober. Om nattsömnen i Damaskus stördes av bilhornens ideliga tutande hade vi i det tysta och lugna Jeriko tyvärr ett par idiotiska hundar som höll på med sitt skällande hela natten utan uppehåll.

I övrigt har dagen bjudit på fyra stora överraskningar. Först besökte vi gamla Jeriko från Josuas dagar. Det ligger mitt emot Elisa-brunnen, som en gång hade salt vatten men av Elisa gjordes friskt med en träbit. Dit kom mängder av kvinnor och hämtade vatten i krus, bensindunkar och andra kärl som de buro på huvudet. Guiden bad oss inte ta några kort. Folket vill inte att någon skall äga en bild av dem, ty de kan då skadas. Deras övertro är att en skada på bilden överförs till föremålet. Om man exempelvis sticker med en nål i ögat på fotografiet så får den fotograferade en ögonsjukdom. Folket kring brunnen tillhörde ett stort flyktingläger i närheten - 75 000 arabflyktingar lever här en trist tillvaro i baracker som satts upp och där de får bo. De har flyttats hit från Israel sedan judarna tagit deras hemtrakter i besittning.

Gamla Jeriko blev förstört sex gånger och ena delen har byggts på den andra så att de äldsta delarna från mer än 6000 år f.Kr. äro synliga i de fyrkantiga djupa hålen som arkeologerna gräver i. I övrigt har Jeriko varit en fästning, väl ca 200 m i diameter, byggd före Josuas tid på en kulle med dubbla murar omkring av vilka inte mycket var kvar. Att rasera dessa med Elisa-källan vid Jeriko trumpetstöt är fullkomligt uteslutet. Här behövs det sprängmedel och kraftigt sådant, om man skulle bereda sig tillträde till fästningen. Dessutom har de år 1956 förtagna utgrävningarna blottat en intressant och viktig detalj. Arkeologerna fann nämligen att muren består av tvenne med mellanrum åtskilda lager, en yttre och en inre mur med ett kort avstånd emellan. Vid en till synes som port avsedd öppning i muren har nere vid basen de inre stenarna vräcks inåt och de yttre utåt, som av en explosion eller annan kraft, och dessutom var stenarna svärtade som av eld. I det centrala tornet fann man en trappa med träbeläggnings kvar. Med kol-14-metoden visade sig detta trä härröra sig från tiden 6000 f.Kr. Litenheten av denna gamla Jeriko "stad" var för mig den första överraskningen.

Någon kilometer från gamla Jeriko låg resterna av ett av jordbävning raserat palats, kalifen Omayads vinterpalats. Det har en gång varit ofantligt påkostat, med pelare som var försedda med korintiska kapitäl och golv i den allra finaste mosaikläggning. Särskilt vacker var golvmosaiken i haremsgården. Dock allra skönast, utförd med de allra minsta tänkbara stenbitar var den i vackra mönster utförda mosaiken i golvet i kalifens vilorum i haremsavdelningen. För männen fanns badrum och bastu i rum nere under jorden. För haremsdamerna var badrummen på annan plats. Varmvattnet bereddes i en särskild avdelning med eldstäder och nischer för vattenkärnen. Rester av varmvatten- eller ånguppvärmning i väggarna fanns kvar, och kanalerna i vissa väggpartier syntes tydligt.

Jeriko består av tre skilda platser. Det nuvarande Jeriko; det norr därom förefintliga Gamla Testamentets Jeriko; och det i sydväst belägna Nya Testamentets Jeriko, dit Jesus vandrade. Vi besökte också detta Jeriko från Herodes tid. Det enda som var kvar var en liten kulle av ca 100 meters diameter och något 10-tals meters höjd. Vissa murrester fanns kvar och därinnanför har

Nya Testamentets Jeriko varit beläget. Obetydligheten av denna ort var den andra överraskningen. De s.k. städerna var förr inte särskilt stora.

Utgrävningsplatsen vid gamla Jeriko

Uppe på höjderna väster om Jeriko reste sig en hög kalkstensbergvägg. Där uppe var ett kloster beläget. Berget kallades Frestelsens berg och enligt traditionen skulle Jesus ha frestats där. Sedan åkte vi ned till Jordan, till den plats på stranden där Jesus skall ha döpts. I ökenområdet öppnade sig plötsligt en flodfåra som på den närmaste 10 metrarna på ömse sidor var beklädd med riklig vegetation. Jordan var här åtta meter bred. Djupet i floden eller ån varierar från fyra till en å två meter. Vid dopstället är det byggt en halvcirkelformad liten balustrad. Vandaliseringen av denna plats och det därstädes rådande geschäftsmakeriet med försäljningen av heligt vatten i små flaskor på några gram för ungefär en svensk krona, var tredje överraskningen.

Sedan togo vi en åkerväg över terrängen, som mest bestod av ödsliga sterila ökenkullar ned till Döda Havet. Vår bil fick ibland pröva sin styrka som en terränggående jeep. Återfärden beslöt vi därför att göra längs en annan bättre väg. När vi tog oss fram till denna upptäckte vi plötsligt ett modernt hotell - Dead Sea Hotel - Det var en braksensation och utgjorde den fjärde överraskningen och den behagligaste. Vi gick in och tittade på hotellet och lät managern, som var schweizare, visa oss rummen. Han drev hotellet tillsammans med sin brorsdotter. Jätteflotta rum med badrum till varje. Rummen var tip-top utrustade med goda sängar, toalettbord, luftkonditionering, radio etc. samt härliga balkonger med vilstolar. Vi beslöt omedelbart att flytta över hit och Lennart och jag åkte och hämtade våra saker trots Ann-Hilds protester. Hon fällde tårar av ilska av en anledning som vi inte förstod.

Tina vid dopstället vid Jordan

Managern tog under tiden hand om våra damer. När jag sedan talade med honom och sa att vi inte hade en aning om att det fanns ett så trevligt hotell i Jeriko, sa han att det blott var ett år gammalt och att man ännu inte hade gjort någon reklam. Och när vi sa att det i Amman sades att det bara fanns ett bra hotell och att det var Winter Palace, sa han att då kommer ni från Filadelfia, för de vill inte på något sätt nämna eller tala om att vi finns till. Matsalen var förnämlig med en stor dansplats i mitten, och under middagen spelade en orkester och en sångerska underhöll matgästerna. Det har blivit ett favoritställe för ungdomen i Amman som åker hit när de vill förlusta sig. Vi åt en god middag bestående av halstrad duva, men därav åt Ann-Hild intet. Priset för dubbelrum med helpension är blott 4300 mot de 4500 vi betalade både i Amman och Jerikos Winter Palace för ett uruselt rum som saknade varje uns av bekvämlighet.

Turister med bil bör om möjligt undvika Amman och välja Jeriko och hotellet vid Döda Havet som replipunkt. Där finns europeisk standard och komfort. Ett par nackdelar har emellertid hotellet. Dels är badvattnet i badkaren brunt och sandbemängt, så att sand stannar kvar sen man släppt ut vattnet, dels ligger saltbassänger för saltframställning strax utanför hotellet på dess norra sida. Det är stora, några decimeter djupa invallade ytor i vilka vattnet från Döda Havet pumpas upp. Salthalten är 25% så att ett 4 dm högt vattenskikt i bassängerna efter indunstning, vilket i solhettan sker på några dygn, ger en saltskorpa på en decimeter.

Badning här tycker jag inte skall vara så lockande och ändock är det mycket folk ute i vattnet, där de flyter som korkar och ligger på rygg och läser tidningar. Varför jag inte tycker